

Załącznik nr 3

dr Radosław Potorski

Autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

1. Imię i Nazwisko:

Radosław Potorski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Tytuł zawodowy magistra prawa uzyskałem w dniu 5 czerwca 2002 roku po zakończeniu pięcioletnich studiów magisterskich (lata 1997-2002) na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pracę dyplomową pt. *Machiavelli jako twórca realizmu politycznego* napisałem pod kierownictwem prof. Janusza Justyńskiego.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce nadany uchwałą Rady Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego uzyskałem 23 maja 2006 roku. Praca doktorska pt. *Europejski Trybunał Sprawiedliwości a jego wpływ na kształt międzynarodowych stosunków gospodarczych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej* została napisana pod kierownictwem prof. Jana Wiktora Tkaczyńskiego. Recenzentami pracy byli: prof. Bogusław Banaszak oraz prof. Lubomir W. Zyblikiewicz.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych.

Od października 2006 roku do chwili obecnej jestem zatrudniony (I etat) na stanowisku adiunkta w Instytucie Politologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, który po restrukturyzacji w 2009 roku przekształcony został w Wydział Politologii i Studiów

Międzynarodowych UMK w Toruniu. Od rozpoczęcia pracy jestem członkiem Zakładu a obecnie Katedry Europeistyki. Od 2006 roku prowadzę zajęcia na kierunku politologia a od momentu utworzenia w 2010 roku także na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. Do prowadzonych przez mnie zajęć należą m.in.: Integracja europejska, Prawo Unii Europejskiej, Polityka regionalna Unii Europejskiej, Fundusze strukturalne UE, Finanse Unii Europejskiej, Współpraca policyjna i sądowa w Unii Europejskiej, Wstęp do nauki o państwie i prawie.

W latach 2012-2014 zatrudniony byłem jako pracownik naukowo-dydaktyczny na stanowisku: wykładowca w Bydgoskiej Szkole Wyższej. W ramach przypisanego pensum prowadziłem zajęcia dla kierunków administracja oraz bezpieczeństwo narodowe z przedmiotów: Porządek prawny UE, Instytucje i źródła prawa Unii Europejskiej, Prawo międzynarodowe, Wstęp do prawoznawstwa, Współczesne systemy polityczne, Politologia.

W roku akademickim 2011-2012 prowadziłem zajęcia zlecone w wymiarze 200 godzin w ramach umowy o dzieło na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej w Warszawie w ramach przedmiotów: Prawo i instytucje UE, Instytucje i źródła prawa Unii Europejskiej.

W roku 2011 prowadziłem zajęcia w ramach studiów podyplomowych w zakresie zarządzania finansami publicznymi organizowanymi przez Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK w ramach przedmiotów: Prawo europejskie oraz Polityka regionalna.

W latach 2007-2009 prowadziłem zajęcia (w wymiarze 15 oraz 30 godzin) w Centrum Studiów Europejskich im. Jeana Monneta w Toruniu w ramach kursów studenckich oraz studiów podyplomowych prawa europejskiego w zakresie przedmiotów: Wstęp do europeistyki, Prawo rynku wewnętrznego i polityka konkurencji, Polityka regionalna Unii Europejskiej.

W semestrze 2006-2007 prowadziłem w Toruńskiej Szkole Wyższej zajęcia w wymiarze 30 godzin w ramach wykładu z prawa wspólnotowego.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017 r. poz. 1789).

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego,

Mechanizmy partycypacji publicznej w systemie wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej. Nowe możliwości kształtowania polityk publicznych w polskim systemie politycznym

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy),

Radosław Potorski, *Mechanizmy partycypacji publicznej w systemie wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej. Nowe możliwości kształtowania polityk publicznych w polskim systemie politycznym*, Toruń 2019, Wydawnictwo Adam Marszałek, ISBN: 978-83-8180-032-7

Recenzenci wydawniczy: dr hab. Katarzyna Witkowska-Chrzczonek, prof. UMK, dr hab. Piotr Tosiek

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

I. Główny problem badawczy oraz cel naukowy

Polska w 2004 roku stała się członkiem Unii Europejskiej. Niezwykle zaawansowanej i jednocześnie stale rozwijającej się struktury współpracy międzynarodowej. Zarówno przedmiot, jak i stopień kooperacji przechodziły tutaj ewolucję na przestrzeni kolejnych już dekad, przekraczając płaszczyznę początkowej li tylko relacji gospodarczych na poziomie unii celnej (a w przypadku Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali właściwie strefy wolnego handlu). W efekcie ukształtowały się podstawy ustrojowe i szkielet instytucjonalny, które nierzadko są zdecydowanie różne od tych, które występują w poszczególnych państwach członkowskich. Podobną uwagę można także odnieść do prawa poszczególnych polityk publicznych oraz samych procedur ich kreowania. W konsekwencji, po akcesji zmianie ulec

musiała więc nie tylko struktura, ale także niektóre zasady systemu politycznego naszego państwa. Mechanizmy procesów decyzyjnych muszą teraz uwzględniać specyfikę funkcjonowania w ramach Unii Europejskiej. Może to wpływać na zmiany w relacji podmioty niepubliczne-rządzący. A także na zwiększenie potencjału środków służących udziałowi podmiotów niepublicznych w kształtowaniu i realizacji polityk publicznych, odnoszących skutek w ramach rodzimego systemu politycznego. Przyznać trzeba, że z uwagi na polskie uwarunkowania historyczne i wynikające stąd przygotowanie społeczne do funkcjonowania w systemie demokratycznym, a raczej jego niewielki poziom, taka sytuacja jest niezmiernie intrygująca z badawczego punktu widzenia.

Podjęte badania mają istotny walor z uwagi na znaczenie tego zagadnienia dla rozwoju naszego państwa, istniejącą lukę w badaniach i możliwość uzupełnienia ich stanu oraz szerzej polskiej nauki o polityce, ale także ze względu na zainteresowania i kompetencje własne autora posiadają interdyscyplinarny charakter. **Przedmiotem badania** uczyniono mechanizmy partycypacji z „czynnikiem unijnym – MPu”. Za taki zaś uznawany był każdorazowo ten, który przed 1 maja 2004 roku w ogóle był nieosiągalny, dla podmiotów zainteresowanych wpływem na kreowanie polityk publicznych w polskim systemie politycznym, a zmiana stopnia jego wykorzystywania, czy też sam potencjał do wzrostu tego natężenia jest bezwzględnie uzależniony od wejścia i pozostawania Polski w strukturach Unii Europejskiej. Z kolei **główny problem badawczy** ujęty został w formie dwóch pytań. Brzmiały ono następująco: czy wprost z istoty funkcjonowania wielopoziomowego zarządzania w UE wynikają nowe metody oraz techniki partycypacji umożliwiające wpływ na kształtowanie polityk publicznych obowiązujących w polskim systemie politycznym? A jeżeli tak jest, to jak kształtuje się tendencja ich wykorzystywania przez podmioty niepubliczne polskiego systemu politycznego?

Jako **główny cel naukowy badania**, przyjęto określenie nowych metod oraz technik partycypacji umożliwiających wpływ na kształtowanie polityk publicznych obowiązujących w polskim systemie politycznym, które wynikałyby wprost z istoty funkcjonowania wielopoziomowego zarządzania w UE. A także określenie tendencji wykorzystywania wspomnianych metod oraz technik partycypacji przez podmioty niepubliczne polskiego systemu politycznego.

II. Część teoretyczna badania

W ramach prowadzonego badania za zmienną niezależną przyjęty został system polityczny UE w ujęciu *politics*, czy ujmując to w języku rozważań o *governance*:

funkcjonowanie wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej (oś X). Za zmienną zależną uznano mechanizmy partycypacji publicznej, które mogą być wykorzystywane do wpływania na kształtowanie polityk publicznych obowiązujących w polskim systemie politycznym (oś Y). Przedmiotem analizy w ramach procesu poznawczego uznano badanie wpływu zmiennej niezależnej X na zmienną zależną Y..

Realizacja przyjętego zadania badawczego poprzedzona została wieloletnim, ukierunkowanym zbieraniem doświadczeń empirycznych, a także poszerzaniem wiedzy teoretycznej otyczającej problematyki wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej (*multi-level governance in the EU* – MLG UE) w ujęciu systemowym, ale także i w odniesieniu do zagadnień szczegółowych, takich jak wykorzystywanie środków z funduszy strukturalnych, czy stosowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości (TS). Wszystko to pozwoliło dokonać pewnego rodzaju badania wstępnego, dzięki czemu możliwe było postawienie **głównych hipotez badawczych**. Pierwsza z nich stanowiła, że wprost z istoty funkcjonowania wielopoziomowego zarządzania w UE wynikają nowe metody oraz techniki partycypacji umożliwiające wpływanie na kształtowanie polityk publicznych obowiązujących w polskim systemie politycznym. Druga z hipotez badawczych stanowiła z kolei, że tendencja wykorzystywania przez podmioty niepubliczne polskiego systemu politycznego nowych mechanizmów partycypacji wynikających wprost z istoty funkcjonowania wielopoziomowego systemu zarządzania w UE nie jest jednolita i zależy od warunków stosowania konkretnego mechanizmu.

Po to by móc przystąpić do realizacji tak założonego badania koniecznym krokiem wstępnym było **określenie pola badawczego**. Pozwoliło to doprecyzować przestrzeń prowadzonego procesu poznawczego, tak w ujęciu czasowym, podmiotowym, jak i merytorycznym.

Ograniczenie czasowe pola badawczego to okres od momentu wejścia Polski do struktur Unii Europejskiej do dnia zakończenia badania tj. 31 grudnia 2018, a w momentach dokonywania prognoz także pewne wybiegnięcie poza ten czas.

Dla określenia podmiotowego zakresu pola badawczego, kluczowym okazało się określenie tego, które podmioty należałoby uznać za należące do zakresu kategorii podmiotu publicznego (Ppb) a co do niepublicznego (PNpb). Z uwagi na brak jednoznacznego uregulowania prawnego kategorii „podmiotu niepublicznego”, należało zastosować definicję negatywną, tj. uznać że do PNpb należy zakres podmiotów, które nie kwalifikują się do kategorii podmiotów publicznych. Jeśli chodzi natomiast o podmioty publiczne to z całą pewnością są to organy władzy publicznej (centralne konstytucyjne organy państwa, organy

jednostek samorządu terytorialnego), a także pozostałe jednostki organizacyjnie tworzące struktury państwa, zaliczane bezpośrednio do sektora finansów publicznych (w przypadku Polski można odnaleźć ich dokładne wyliczenie w ustawie o finansach publicznych). Tu jednak trudno było pominąć fakt, że wiele działań związanych z wykonywaniem zadań państwa może być realizowanych przez inne podmioty niż z katalogu wskazanych powyżej. Nierzadko mogą i są to podmioty niepubliczne. Dla rozwiązania tego problemu względy metodologiczne spowodowały zwrócenie się w kierunku regulacji unijnych. Wprowadzając one wyraźnie pojęcie funkcjonalnie określonego podmiotu prawa publicznego (dyrektywa Parlamentu i Rady z dnia 26 lutego 2014 w sprawie zamówień publicznych). Dzięki temu zabiegowi możliwym było ujęcie „podmiotu publicznego” jako każdego podmiotu który realizuje zadania publiczne, ma osobowość prawną i jest kontrolowany (finansowo bądź organizacyjnie) przez państwo, lub inne podmioty prawa publicznego. Przyjęcie definicji podmiotu publicznego zbudowanej na kanwie unijnego aktu prawnego stanowi spełnienie postulatu odejścia od nacjonalizmu definicyjnego, o którym mówi m.in. Janusz Ruskowski. Jest to o tyle zasadne, że analizie w niniejszym badaniu poddane zostały relacje podmiotów niepublicznych z podmiotami publicznymi różnych szczebli MLG: lokalnych, krajowych, ale także ponadkrajowych, czyli wychodzących poza reżim definicyjny pojedynczego państwa.

Jeżeli chodzi natomiast o merytoryczne określenie zasięgu pola badawczego to zgodnie z nakreślonym przedmiotem badania były to „mechanizmy partycypacji z czynnikiem unijnym – MPu”. Było to zatem, przy zastosowaniu podziału dychotomicznego „MPu – nieMPu”, zawężenie merytorycznego zakresu pola badawczego tylko do przypadków „MPu”. Poza tym przyjęcie tak nakreślonego problemu badawczego narzuciło jeszcze jedno zawężenie pola badawczego pod względem merytorycznym. Przyjęto bowiem założenie, że pewne mechanizmy partycypacji nawet jeżeli spełnią powyższy warunek bycia MPu i tak mogą pozostać irrelewantne dla polskiego systemu politycznego. Głównym bowiem celem badania miało być zdefiniowanie (a dodatkowo także określenie tendencji wykorzystywania) tych mechanizmów partycypacji, które mogą faktycznie wywierać skutek wobec polskiego systemu politycznego.

Osiągnięcie w wymiarze metodologicznym

Przed przystąpieniem do realizacji dalszych kroków badawczych należało ustalić także właściwą fragmentaryzację przyjętego pola badawczego, tak aby jego poszczególne płaszczyzny ujmowały wyczerpująco cały przedmiot badania, ale także były wzajemnie rozłączne. Po analizie możliwych rozwiązań, dla realizacji tego zadania właściwym

posunięciem okazało się przyjęcie fragmentaryzacji pola badawczego zgodnie z teorią faz procesu podejmowania decyzji (za: L. Hooghe, G. Marks¹). Zgodnie z nią proces ten można rozbić na cztery odrębne fazy, które można także odnieść do cyklu kształtowania polityk publicznych. Miało to kluczowe znaczenie dla prowadzonych rozważań, skoro samo wielopoziomowe zarządzanie w UE prowadzi do wpływu na kształtowanie polityk publicznych, tj. stanowi proces podejmowania decyzji. W efekcie fragmentaryzacja pola badawczego przyjęła następującą postać:

- faza inicjowania (*policy initiation*) procesu kształtowania polityki publicznej UE,
- faza formułowania (*decision-making*) polityki publicznej UE,
- faza implementacji (*implementation*) polityki publicznej UE,
- faza oceny (*evaluation*) polityki publicznej UE.

Mając na uwadze, że proces badawczy dotyczył systemu politycznego, koniecznym okazało się uwzględnienie jeszcze jednego elementu. Dynamiczny charter tej konstrukcji oznacza, że każda decyzja może być jednocześnie początkiem kolejnego procesu podejmowania decyzji. Stąd też powyższy podział wpisano w schemat funkcjonowania systemu politycznego stworzony przez Davida Eastona (wskazujący: czynnik wejścia (*input*) → przetworzenie czynnika wejścia → czynnik wyjścia (*output*) → sprzężenie zwrotne pomiędzy czynnikiem wyjścia a kolejnym czynnikiem wejścia)². Pozwoliło to na uwzględnienie związku pomiędzy początkiem procesu a jego efektem. Zabieg ten umożliwił ujęcie procesu kształtowania polityk publicznych w ramach cyklu działania systemu politycznego. Jednocześnie, z metodologicznego punktu widzenia wartym odnotowania wyzwaniem badawczym było w związku z tym określenie metody ustalania, który mechanizm partycypacji powinien być przypisany do fazy oceny. Zgodnie z zasadą funkcjonowania systemów politycznych, każde działanie mogłoby być uznane jednocześnie za czynnik *output*, jak i *input*. Tu za decydujący wyznacznik kwalifikujący przyjęto test zawarty w formie pytania, czy dana ścieżka partycypacji może istnieć samodzielnie, czy też z natury pomyślana została jako środek do reagowania na wcześniej podjęte decyzje, zachowania polityczne, lub też czy jest tak traktowana w praktyce przez podmioty niepubliczne.

¹ Na ten temat L. Hooghe, G. Marks, *Multi-level governance and European Integration*, Boston 2001, s. 12-27.

² Patrz D. Easton, *Categories for the Systems Analysis of Politics (with introductory essay by Bernard Susser)*, [w:] B. Susser, *Approaches to the Study of Politics*, New York 1992, s. 180-200.

Szeroko ujęty problem badawczy, wymagał zastosowania wielu **metod badań naukowych**. Przede wszystkim zastosowano metodę analizy treści (*content analysis*), w tym zwłaszcza analizę aktów prawnych (jak traktaty unijne, konstytucja RP), orzeczeń (Trybunału Sprawiedliwości, Sądu, Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego), raportów (jak np. sprawozdania roczne Parlamentu Europejskiego, czy KE). Podczas definiowania poszczególnych kategorii badawczych, takich jak podmiot niepubliczny, *governance*, *multilevel governance EU*, partycypacja, lobbying, czy implementacja, szczególnie przydatną była metoda krytycznej analizy dyskursu (*critical discourse analysis*). Z kolei podczas rozpoznawania wchodzących w zakres pola badawczego stosunków przyczynowych i podejmowania próby ich wyjaśniania znalazła zastosowanie metoda śledzenia procesów (*process tracing*). Była ona przydatna zwłaszcza podczas identyfikowania i wyjaśniania zależności zachodzących w trakcie stosowania poszczególnych mechanizmów partycypacji przez podmioty niepubliczne polskiego systemu politycznego. Poza metodami jakościowymi zastosowanie znalazła także analiza ilościowa z wykorzystaniem niektórych elementów statystyki opisowej służąca przede wszystkim do określenia tendencji rozwojowych wykorzystywania poszczególnych mechanizmów partycypacji (w ten sposób analizowane zostały dane dotyczące m.in. ilości podmiotów wpisanych do Rejestru Służącego Przejrzystości, petycji składanych do PE, skarg składanych do Europejskiego Rzecznika Praw Człowieka, czy Sądu, a także frekwencji wyborczej w wyborach do PE). Wskazane powyżej metody zostały tak dobrane i zastosowane w taki sposób, by wzajemnie się przenikały i stanowiły dla siebie uzupełnienie. Stworzona w ten sposób kompilacja metod wraz ze sposobem ich stosowania stanowiła kompilację metod jakościowych i ilościowych zestawionych w sposób dedykowany dla prowadzonego badania (*mixed methods research*). Tylko bowiem takie podejście pozwalało w pełni efektywnie rozwiązać badany problem.

Realizacja zamierzonego procesu badawczego wymagała także odpowiednio dobranej **bazy źródłowej**. Cenne źródło informacji stanowiły bazy danych zawierające informacje pozwalające prowadzić badania statystyczne (tak np. Rejestr Służący Przejrzystości zawierający dane podmiotów prowadzących działalność lobbingową przy KE i PE). Ważnym elementem bazy źródłowej były także akty prawne (tak unijne jak i polskie) oraz orzeczenia sądów unijnych (zwłaszcza Trybunału Sprawiedliwości), jak i krajowych (np. Trybunału Konstytucyjnego). W toku prac badawczych przeanalizowano także dostępną literaturę przedmiotu, która z uwagi na złożoność badania dotyczyła wielu aspektów”. Część z nich dotyczyła koncepcyjnego ujęcia podstawowych kategorii badawczych, jak wielopoziomowe zarządzanie (m.in. L. Hooghe, G. Marks, *Types of Multi-Level Governance*, [w:] „European

Integration online Papers” 5(11) / 2001, J. Ruszkowski, L. Wojnicz (red.) *Multi-level Governance w Unii Europejskiej*, Szczecin-Warszawa 2013), czy partycypacja publiczna (A. Olech (red.), *Partycypacja publiczna. O uczestnictwie obywateli w życiu wspólnoty lokalnej*, Warszawa 2011). Część były to z kolei opracowania odnoszące się do szczegółowych polityk oraz rozwiązań systemu politycznego Unii Europejskiej (m.in. o: J. Greenwood, *Interest representation in the European Union*, Hampshire-New York 2003, M. Baran, *Stosowanie z urzędu prawa Unii Europejskiej przez sądy krajowe*, Warszawa 2014). Niezwykle przydatne okazały się także opracowania stanowiące wyniki szczegółowych badań dotyczących zagadnień wchodzących w zakres pola badawczego. Tak np. dotyczące nastawienia polskich podmiotów do lobbingu wobec instytucji unijnych (np. U. Kurczewska, K. Jasiecki, *Reprezentacja interesów polskich organizacji biznesu w Unii Europejskiej – nowe wyzwania i ograniczenia*, [w:] K. Jasiecki, U. Kurczewska, *Reprezentacja interesów gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2017).

Osiągnięcie naukowe w wymiarze analitycznym

Realizując powzięte zamierzenia badawcze, także w ramach części teoretycznej rozprawy (w rozdz. 1 oraz 2), koniecznym było doprecyzowanie zakresu znaczeniowego kategorii badawczych składających się na przyjęte zmienne badawcze.

W pierwszej kolejności analizie poddana została zatem kwestia modelu podejmowania decyzji we współczesnym państwie demokratycznym i problematyka udziału społeczeństwa w tych procesach. Tu zwłaszcza istotnym było doprecyzowanie jak rozumiana będzie kategoria partycypacji publicznej. Na podstawie przeprowadzonej analizy, ustalono, że partycypacja publiczna jest kategorią stanowiącą element współczesnych demokracji liberalnych. Związana jest ona z koncepcją *governance* w zakresie sposobu kształtowania polityk publicznych. W ramach prowadzonego badania przyjęto, że jej najtrafniejsze ujęcie przedłożył Roderick A. W. Rhodes, który oparł zasadny koncept na teorii sieci³. W tym ujęciu *governance* opiera się na uzależnieniu możliwości osiągnięcia zakładanych celów od równoczesnej interakcji wielu zainteresowanych podmiotów, a wręcz współzależności pomiędzy nimi. W przypadku procesów decyzyjnych struktury publicznej chodzi tu o włączanie w ich podejmowanie także aktorów niepublicznych. Partycypacja publiczna jako zjawisko oparte na podejściu *new public governance* polega zatem na włączaniu się (poprzez odpowiednie ścieżki dostępu) zainteresowanych podmiotów niepublicznych, do procesu

³ R. A. W. Rhodes, *Understanding Governance. Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*, Maidenhead 2008, s. 53.

kształtowania polityk publicznych także w sposób bezpośredni, a nie jedynie poprzez wyrażanie swojej woli w ramach wyborów. Kiedy dochodzi do partycypacji publicznej, podmioty publiczne akceptują podzielenie się uprawnieniami do podejmowania władczych decyzji. Podmioty niepubliczne biorą zaś na siebie część odpowiedzialności za ich skutki. Poza podmiotami publicznymi, mającymi kompetencje do podjęcia określonej decyzji, uczestnikami procesu partycypacji mogą być wszystkie rodzaje podmiotów niepublicznych zainteresowane wpływem na kształt danej polityki publicznej, (a niekiedy nawet przedstawiciele innych komórek aparatu publicznego, nie biorących udziału w podejmowaniu danej decyzji). Z przedmiotowego punktu widzenia, do kategorii partycypacji mogą być zaliczone z kolei działania inicjowane przez obywateli i przez nich kontrolowane po to, żeby wpłynąć na decyzje podejmowane przez przedstawicieli władz publicznych lub wyborców, działania podejmowane na skutek angażowania obywateli ze strony władz publicznych, ale również różnego rodzaju aktywności podejmowane przez obywateli, które prawo uznaje za przymusowe, aż w końcu także i partycypacja wyborcza. Do zaistnienia takiego modelu kształtowania polityk publicznych z jednej strony konieczna jest świadomość po stronie publicznej i pewna otwartość na taki sposób współpracy, a z drugiej aktywny podmiot niepubliczny (tj. świadomy istniejących narzędzi wpływu i posiadający odpowiednią wolę by z nich skorzystać, gdy uzna to za konieczne).

Prowadząc analizę tego fragmentu pola badawczego udało się także wyizolować i wskazać podstawowe trzy warunki, jakie muszą zostać spełnione, by mogło dojść do wystąpienia i wykorzystania mechanizmu partycypacji w praktyce. Są to:

- W₁** – regulacje prawne pozwalające na rzeczywiste wykorzystanie danego mechanizmu wywierania wpływu na decyzje w zakresie polityki publicznej,
- W₂** – organy administracji publicznej posiadające wiedzę i wyrażające wolę by korzystać z tego instrumentu,
- W₃** – świadomi obywatele posiadający odpowiednią wiedzę na temat danego instrumentu i wolę by z niego skorzystać.

Oznaczało to, że z punktu widzenia założeń teoretycznych, zaistnienie i stosowanie mechanizmu partycypacji uzależnione być musi od spełnienia wskazanych warunków:

$$(W_1 \cap W_2 \cap W_3) \rightarrow Y$$

A zatem całościowo ujęta relacja pomiędzy zmiennymi musiała być nakreślona jako pewnego rodzaju związek przyczynowy, który przybiera postać relacji:

$$X \Rightarrow (W1 \cap W2 \cap W3) \rightarrow Y$$

Następnym krokiem poznawczym części teoretycznej badania było dokładne zdefiniowanie drugiej ze zmiennych – funkcjonowania systemu politycznego Unii Europejskiej w ujęciu *politics*, tj. funkcjonowania wielopoziomowego zarządzania w UE (w kontekście procesu kształtowania polityk publicznych).

Punktem wyjścia dla ujęcia i badania zjawiska *governance* w specyficznym środowisku systemu politycznego UE, było podejście jakie zaproponowali Gary Marks i Liesbet Hooghe tj. *multi-level governance*⁴. Co do zasady, w ich ujęciu pojęcie to dotyczy rozproszenia kompetencji do podejmowania decyzji publicznych, polegającego na przesunięciu ich z centralnego ośrodka rządowego, „w górę” do poziomu supranarodowego i „w dół” do poziomu subpaństwowego. Co jednak istotne, ma to odbywać się jednocześnie także w płaszczyźnie horyzontalnej poprzez jej rozdział w ramach publiczno-prywatnych sieci zarządzania materią polityk publicznych. Sami autorzy koncepcji wskazują, że poza tym fundamentalnym założeniem trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, jak dokładnie miałyby być zorganizowane owe sieci *governance* w UE. Stąd koncepcja MLG UE jest wciąż rozwijającą się konstrukcją teoretyczną, podlegającą debacie. Umożliwia jednocześnie dokonywanie pewnych jej modyfikacji przez kolejnych badaczy.

Po szeroko zakrojonej analizie możliwych podejść do koncepcji budowania sieci *governance* w ramach MLG UE, autor prezentowanego badania, doszedł do wniosku, że w ramach UE rozproszenie kompetencji władczych do kreowania polityk publicznych musi odbywać się przy zaangażowaniu podmiotu publicznego, choć nie zawsze musi on odgrywać rolę dominanta jak chcą tego neo-instytucjonaliści (jak chociażby Guy Peters i Jon Pierre⁵). Ostatecznie to podmiot publiczny musi oddać, kierując się różnymi powodami, część swojego władztwa do współzarządzania podmiotom niepublicznym. A nawet jeżeli mowa będzie o oddolnej inicjatywie, która ma doprowadzić do powstania zupełnie nowego mechanizmu, to i tak musi on być umocowany w kompetencji określonej instytucji publicznej (czy mówiąc inaczej, wymuszać na niej podzielenie się władztwem). Stąd w każdej ścieżce partycypacji będzie można wyróżnić swoistą instytucję gospodarza (*host institution*), czy też adresata partycypacji. Dla szczegółowego określenia kategorii MLG UE posłużyło także podejście prezentowane przez Janusza Ruszkowskiego. Autor ten w swoich rozważaniach dostrzegając

⁴ L. Hooghe, G. Marks, *Types of Multi-Level Governance*, [w:] „European Integration online Papers” 5(11) / 2001, s. 3-4.

⁵ G. Peters, J. Pierre, *Multi-level Governance and Democracy: A Faustian Bargain?* [w:] I. Bache, M. Flinders, (red.) *Multi-level Governance*, Oxford 2004, s. 74-89, tu s. 79-80.

pewne problemy klasycznego ujęcia poziomów MLG UE, proponuje wprowadzenie tzw. stratyfikacji hierarchicznych różnego rodzaju. Na potrzeby prowadzonego badania tą, która w najlepszy sposób pozwoliła nazwać, określić i uporządkować omawiane zjawiska okazała się stratyfikacja depresyjna z wyjściowym poziomem narodowym (SD). Pozostałe szczeble tego podziału pozycjonowane są w odniesieniu właśnie do poziomu narodowego. Ostatecznie w ramach SD mamy do czynienia z poziomami: subnarodowym, narodowym, międzynarodowym, ponadnarodowym i ponad-ponadnarodowym. Poziom subnarodowy obejmuje poziomy *governance* znajdujące się poniżej poziomu narodowego. Poziom międzynarodowy to kolejna płaszczyzna operowania powyżej poziomu narodowego podmiotów wywodzących się *de facto* z poziomu narodowego. Występuje tutaj w dwóch wariantach: międzyrządowym oraz transnarodowym. Wariant międzyrządowy *politics* UE reprezentują Rada Europejska i Rada UE. Wariant transnarodowy poziomu międzynarodowego to płaszczyzna interakcji aktorów niepaństwowych lub pozapaństwowych, takich jak korporacje transnarodowe, grupy lobbingowe, związki zawodowe, organizacje branżowe. Z kolei zgodnie z SD, poziom ponadnarodowy w UE to zdeterytorializowany szczebel współpracy, na którym operują ponadnarodowe instytucje unijne, stworzone przez państwa członkowskie w ramach traktatów, a reprezentujące interesy UE jako *polity* oraz interesy obywateli (jak KE, TS UE i PE), wraz z wiązkami kompetencji, którymi dysponują, a także stanowione na tym szczeblu prawo unijne (tak pierwotne, jak i wtórne) oraz polityki sektorowe. Poziom ponad-ponadnarodowy zarezerwowany ma być natomiast dla tych podmiotów, które utworzone zostały przez instytucje ponadnarodowe. Co okazało się znaczące dla prowadzonego badania, Ruskowski wskazuje powyżej poziomy *governance* UE kwalifikuje jako konwencjonalne. Identyfikuje on jednak w ramach modelu MLG UE także dodatkowe płaszczyzny współpracy pojawiające się albo na „styku” dwóch poziomów konwencjonalnych, albo wówczas gdy poziomy konwencjonalne nakładają się dzięki punktom przecięcia. Ruskowski nazywa je poziomami rozmytymi (*fuzzy levels*)⁶. I właśnie tak rozumiany konglomerat relacji i zachodzących zjawisk uznany został na potrzeby badania jako model wielopoziomowego zarządzania UE.

⁶ J. Ruskowski, *Struktura wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej*, [w:] J. Ruskowski, L. Wojnicz (red.) *Multi-level Governance w Unii Europejskiej*, Szczecin-Warszawa 2013, s. 19-60, tu s. 23-24, 40.

III. Część teoretyczno-empiryczna badania

Druga część procesu badawczego (rozdz. 3-6) miała charakter teoretyczno-empiryczny. Zgodnie z założeniem ogniskowała się na identyfikacji i analizie w ramach każdego z etapów procesu kształtowania polityk publicznych UE ścieżek partycypacji z czynnikiem unijnym, które pozwalają wywierać wpływ na kształt polityk publicznych polskiego systemu politycznego, a także badaniu tendencji wykorzystywania takich mechanizmów. Prowadzona ona była zgodnie z przyjętą fragmentaryzacją pola badawczego w czterech etapach (ujętych jako szczegółowe problemy badawcze):

- faza inicjowania procesu kształtowania polityk publicznych w ramach MLG UE a ścieżki partycypacji publicznej dostępne dla podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego (rozdz. 3),
- faza formułowania procesu kształtowania polityk publicznych w ramach MLG UE a ścieżki partycypacji publicznej dostępne dla podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego (rozdz. 4),
- faza implementacji procesu kształtowania polityk publicznych w ramach MLG UE a ścieżki partycypacji publicznej dostępne dla podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego (rozdz. 5),
- faza oceny procesu kształtowania polityk publicznych w ramach MLG UE a ścieżki partycypacji publicznej dostępne dla podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego (rozdz. 6).

Ostatecznie, przeprowadzone działania pozwoliły zidentyfikować i przypisać do kolejnych faz procesu kształtowania polityk publicznych w ramach MLG UE następujące mechanizmy:

Tabela 1. Zidentyfikowane mechanizmy partycypacji z czynnikiem unijnym wraz z przypisaniem ich do określonej fazy procesu kształtowania polityk publicznych

Faza procesu	Mechanizm partycypacji
Faza inicjowania	<ul style="list-style-type: none"> – lobbying wobec RUE i RE, – lobbying wobec KE w zakresie jej inicjatywy prawodawczej dokonywany poprzez fora branżowe i delegowanych ekspertów, – pozyskiwanie środków finansowych od KE, – uczestnictwo w Rejestrze Służącym Przejrzystości, – uczestnictwo w konsultacjach organizowanych przez KE, – Europejska Inicjatywa Obywatelska.
Faza <i>decision making</i>	<ul style="list-style-type: none"> – udział w pracach parlamentu krajowego w trakcie procedury kontroli przestrzegania zasady subsydiarności, – lobbying wobec RUE (w tym wobec Coreper-u), – lobbying wobec RE, – lobbying wobec PE (europosłów), – udział europosła w <i>policy-making</i> (rozumiany jako udział pośredni wyborców w pracach PE), – uczestnictwo w <i>policy-making</i> reprezentantów w Europejskim Komitecie Ekonomiczno-Społecznym (EKE-S) oraz Kom. Regionów, – wpływ na decyzje KE w fazie <i>decision making</i>.
Faza implementacji w tym implementacja polityk opartych na stosow. zasady partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> – udział w konsultacjach organizowanych przez radę ministrów w trakcie transpozycji unijnego <i>acquis</i>, – udział w pracach (komisji roboczych) parlamentu w trakcie transpozycji unijnego <i>acquis</i>, – korzystanie z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, zwłaszcza w zakresie zasady bezp. skutku i zasady bezp. obowiązywania <i>acquis</i> – uczestnictwo w komitetach monitorujących, – uczestnictwo w Lokalnych Grupach Działania, – wykorzystywanie środków z fund. struktural. w trybie konkursów – jako element włączania się w realizację polityk publicznych poprzez uczestnictwo w uszczegóławianiu wydatkowania środków.
Faza oceny	<ul style="list-style-type: none"> – skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, – petycje do PE, – skargi do KE na naruszenie zobowiąz. traktatowych przez Polskę, – skargi bezpośrednie do Sądu, wybory do PE.

Źródło: Opracowanie własne

Analiza funkcjonowania MLG UE pod tym kątem pozwoliła wykazać także złożoność samych mechanizmów partycypacji, jak i zachodzących z ich wykorzystaniem procesów. W ramach całego konglomeratu poziomów i podmiotów MLG UE możliwe są różnorakie

zjawiska zachodzące pomiędzy, ale także i w ramach tych poziomów. Trudno tu nie zgodzić się z opiniami w doktrynie (m.in. Janusz Ruskowski, Marta Witkowska), że do najbardziej widocznych należą: delegowanie kompetencji, europeizacja, rozbudowane podejmowanie decyzji oraz pomijanie państw (*by pass*). Zwłaszcza to ostatnie zjawisko może okazywać się przydatne z perspektywy podmiotu starającego się wpłynąć na kształt polityk publicznych w państwowym (a więc i w polskim) systemie politycznym. Pozwala ono bowiem na jego dokonywanie z pominięciem, a może nawet i wobec sprzeciwu, państwowych władz publicznych. W takich przypadkach czyni to z określonych mechanizmów partycypacji dodatkowe instrumenty zabezpieczania praw podmiotów niepublicznych.

Równocześnie, prowadząc kolejne kroki poznawcze zgodnie z przyjętym planem procedowania, każdorazowo podejmowano próbę określenia tendencji wykorzystywania danego mechanizmu przez podmioty niepubliczne polskiego systemu politycznego. Warunkiem przeprowadzenia takiego działania było określenie poziomu wykorzystywania danego MPu w określonym odstępie czasowym (dla rzetelności prowadzonego badania zazwyczaj był to przedział średniookresowy do 5 lat). Uzyskane wyniki w zbiorczy sposób ujęte zostały w zestawieniu poniżej.

Tabela 2. Tendencje wykorzystywania mechanizmów partycypacji z czynnikiem unijnym przez PNpb polskiego systemu politycznego

Metoda partycypacji	Tendencja rozwojowa
Faza inicjowania	
Lobbing wobec RUE i RE	Tendencja stała – b. niska (znikoma)
Lobbing wobec KE poprzez fora branżowe i delegowanych ekspertów	Tendencja wzrostowa – najlepiej dostosowane są duże podmioty biznesowe
Pozyskiwanie środków finansowych od KE	Tendencja wzrostowa – wciąż niska
Uczestnictwo w Rejestrze Służącemu Przejrzystości	Tendencja (powolna) wzrostowa – poziom wciąż niski
Konsultacje organizowane przez KE	Tendencje bardzo zróżnicowane. Brak możliwości ustalenia jednolitej tendencji – wiele zależy od przedmiotu konsultacji. Tam gdzie PNpb mają dostrzegalny interes własny uczestnictwo może być wysokie.
Europejska Inicjatywa Obywatelska	Tendencja spadkowa
Faza decision making	
Udział w pracach parlamentu krajowego w trakcie procedury kontroli przestrzegania zasady subsydiarności	Tendencja stała – niska (znikoma)
Lobbing wobec RUE (w tym wobec Coreper-u)	Tendencja stała – niska
Lobbing wobec RE	Tendencja stała – niskoma
Lobbing wobec PE (europosłów)	Rejestracja w RSP – tendencja wzrostowa (dominują podmioty biznesowe i NGO) Udział w forach branżowych – tendencja (powolna) wzrostowa
Udział europoła w <i>policy-making</i> (rozumiany jako udział pośredni wyborców w pracach PE)	Tendencja rosnąca – obecnie już wysoka
Uczestnictwo w <i>policy-making</i> reprezentantów EKE-S oraz Komitetu Regionów	Tendencja rosnąca – obecnie wysoka (uwagi dotyczą samej struktury reprezentacji) Tendencja rosnąca – obecnie wysoka (przedstawiciele reprezentują w większym stopniu interes administracji samorządowej a nie samych wyborców lokalnych)
Wpływ na decyzje KE w fazie <i>decision making</i>	Uwagi podobne jak w przypadku co do lobbingu i uczestnictwa w RSP dla fazy inicjowania procesu kształtowania polityk publicznych

Faza implementacji	
Udział w konsultacjach organizowanych przez radę ministrów w trakcie transpozycji	Tendencja stała – niska (wiele uwag PNpb kierowanych do samego sposobu organizowania konsultacji)
Udział w pracach parlamentu w trakcie transpozycji	Tendencja stała – niska (wynika to z charakteru transpozycji <i>acquis</i> do systemów narodowych)
Korzystanie z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, zwłaszcza w zakresie zasady bezp. skutku i zasady bezp. obowiązywania <i>acquis</i>	Powolny wzrost (konieczna zmiana kultury prawnej funkcjonującej w polskim systemie prawnym)
Implementacja polityk opartych na stosow. zasady partnerstwa	
Uczestnictwo w komitetach monitorujących	Tendencja rosnąca – coraz wyższa (choć faktyczną przewagę merytoryczną w ich pracach posiadają reprezentacje samorządów)
Uczestnictwo w Lokalnych Grupach Działania	Rosnąca – wysoka
Wykorzystywanie środków z funduszy strukturalnych w trybie konkursów – jako element włączania się w realizację polityk publicznych poprzez uczestnictwo w uszczegóławianiu wydatkowania środków	Stać – wysoka
Faza oceny	
Skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich	Tendencja stała z dużą ilością błędnie skierowanych wniosków
Petycje do PE	Tendencja stała – wysoka
Skargi do KE na naruszenie zobowiązań traktatowych przez Polskę	Brak danych (ze względu na utajnienie danych i ochronę osób składających skargi)
Skargi bezpośrednio do Sądu	Tendencja stała z dużą b. dużą ilością skarg wykraczających poza kompetencje orzecznicze Sądu
Wybory do PE	Tendencja stała – niska

Źródło: Opracowanie własne

Uwagi natury praktycznej poczynione w trakcie prowadzonego badania

Specyfika prowadzenia tej części badania wymuszała określanie tendencji stosowania mechanizmów partycypacji. Związane było to z określaniem i analizą ewentualnych zmian w zakresie podstaw prawnych kolejnych mechanizmów partycypacji, a także wiedzy i woli względem danego mechanizmu instytucji publicznych oraz podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego. Działania te pozwoliły jednocześnie poczynić pewne obserwacje, zaznaczyć błędy i wysunąć uwagi natury praktycznej dla uczestników procesów

partycypacyjnych oraz zaproponować określone rozwiązania mogące ewentualnie usprawnić istniejący stan rzeczy. Stanowią one immanentny element przeprowadzonego procesu badawczego.

W kwestii regulacji prawnych pozwalających na rzeczywiste wykorzystanie danego mechanizmu partycypacji, MLG UE stwarza liczne ścieżki dostępu, pozwalające PNpb wziąć udział w procesach kształtowania polityk publicznych. Zazwyczaj są one konstruowane w taki sposób, by unikać wewnętrznych wad, czy luk które uniemożliwiałyby ich zastosowanie w praktyce. Pomimo to, w trakcie badania, uwidoczniły się pewne wady samego skonstruowania niektórych mechanizmów podejmowania decyzji, decydujących o ich faktycznej przydatności (czy też jej braku) do zastosowania jako narzędzi partycypacji. Znaczącą egzemplifikacją może być procedura europejskiej inicjatywy obywatelskiej (ECI). Największą jej realną wadą jest faktycznie w pełni dyskrecjonalna kompetencja do decydowania o losie danej inicjatywy znajdująca się po stronie KE. Nawet po zarejestrowaniu komitetu organizacyjnego i zebraniu wymaganego miliona podpisów, bez względu na treść projektu, to wciąż KE ma *de facto* pełną kompetencję by zdecydować czy istnieje potrzeba by rozpocząć procedurę prawodawczą. W tym należy upatrywać dostrzeżonego spadku zainteresowania tą ścieżką partycypacji. Ważnym przypadkiem w tej kategorii jest również procedura „żółtej” i „pomarańczowej” kartki, pozwalająca w założeniu zablokować projekt KE naruszający zasadę subsydiarności przez parlamenty narodowe. Z uwagi na wymogi ilościowe oraz ograniczenia czasowe jest to mechanizm dalece nieefektywny. Stąd znikome zainteresowanie PNpb partycypacją w jego stosowaniu.

Jeżeli chodzi natomiast o poczynione obserwacje i powzięte uwagi w zakresie stosunku do partycypacji instytucji publicznych pełniących rolę *host institution* dla badanych mechanizmów partycypacji, to zacząć należy od stwierdzenia, że w przypadku instytucji szczebla powyżej narodowego ich stan wiedzy jest na odpowiednio wysokim poziomie. Różne jest natomiast podejście poszczególnych instytucji gospodarzy do konkretnych mechanizmów partycypacji. Tak np. Rada Unii Europejskiej i Rada Europejska jako instytucje gospodarze są generalnie mało otwarte na przejawy partycypacji publicznej, a do procesu decyzyjnego dopuszczają zazwyczaj tylko duże podmioty niepubliczne, zdolne operować na poziomie powyżej narodowego. Wymagane jest tutaj także specyficzne podejście i rodzaj argumentacji (względy natury politycznej) co także ogranicza krąg podmiotów zdolnych do zaoferowania stosowanych czynników korzyści tym instytucjom. Z kolei Trybunał Sprawiedliwości czy Sąd jako instytucje skargowe są otwarte na możliwość zajmowania się skargami w zakresie swoich kompetencji. Tu jednak, starając się wyrzec

wpływ na kształt polityki publicznej, należy trzymać się ściśle określonej drogi, nie pozostawiającej wiele miejsca na niestandardowe, czy nieformalne techniki wpływu. W trakcie procesu badawczego ujawnione zostało, że różne może być także nastawienie tego samego podmiotu publicznego względem konkretnych (różnych) mechanizmów partycypacji, dla których ma pełnić rolę *host institution*. Wyraźnym przykładem jest tutaj nastawienie KE. W przypadku chociażby konsultacji, pozyskiwania informacji od ekspertów, czy składania skarg kierowanych przez PNpb na niewykonywanie zobowiązań traktatowych przez państwa jest ona instytucją bardzo otwartą na udział PNpb w swoich pracach. Z drugiej natomiast strony, KE przejawia inne podejście co do mechanizmu europejskiej inicjatywy obywatelskiej (ECI) – nie jest skłonna do nadawania biegu projektom, które uzyskały wymaganą ilość podpisów, uzasadniając to podjęciem własnych działań w danym zakresie przedmiotowym lub brakiem potrzeby dokonywania wnioskowanej zmiany. Przeprowadzone badanie pozwala zasugerować, że czynnikiem decydującym o takim stanie rzeczy może być różny interes polityczny KE w stosowaniu (odpowiednio wysokim bądź niskim) danego mechanizmu partycypacji.

W trakcie procesu badawczego okazało się, że z uwagi na jego specyfikę, funkcję instytucji gospodarza w ramach MLG UE dla niektórych mechanizmów partycypacji mogą pełnić podmioty poziomu narodowego czy subnarodowego. Także tu dostrzegalne jest zróżnicowane podejście do poszczególnych mechanizmów partycypacji. Tak np. polskie samorządy wykazują dużą wiedzę odnośnie dostępnych im mechanizmów uczestnictwa w MLG UE. Dostrzec można z ich strony także wolę do włączania do procesów decyzyjnych podmiotów niepublicznych, ale zazwyczaj tam gdzie od tego zależy ich własny sukces. Tak w przypadku Lokalnych Grup Działania (LGD), które wymagają współpracy podmiotów publicznych oraz niepublicznych w celu pozyskania środków finansowych. Inaczej wyglądają sytuacje, gdy same stają się uczestnikiem określonego mechanizmu i muszą rywalizować z PNpb o czynniki korzyści, jakim jest m.in. wpływ na kształtowanie polityk publicznych (tak np. uczestnictwo w Komitetach Monitorujących w zakresie polityk objętych zasadą partnerstwa). Wówczas znaczna już wiedza na temat polityk UE daje im istotną przewagę nad PNpb w zakresie odnajdywania się w zachodzących procesach i możliwość faktycznego wpływu na kształt podejmowanych ostatecznie decyzji. Można powiedzieć, że także i tu o podejściu do określonego mechanizmu wyraźnie decyduje interes własny danego podmiotu publicznego. Specyficzna jest także sytuacja dotycząca np. sądów polskiego systemu politycznego jako instytucji odpowiadających za partycypację. Poziom wiedzy w zakresie posiadanych możliwości, a niekiedy nawet obowiązków, choć się zwiększa, wciąż nie jest

odpowiednio wysoki, zwłaszcza na niższych szczeblach poziomów polskiego sądownictwa. Taki stan rzeczy wynika z samej kultury prawnej RP i wskazuje jednocześnie jak długą drogę musi jeszcze pokonać rodzimy świat prawniczy, by dostosować się do warunków funkcjonowania w ramach MLG UE.

Przeprowadzony proces badawczy pozwolił także wyciągnąć pewne wnioski i sformułować zasadnicze uwagi w zakresie wiedzy i woli rodzimych podmiotów niepublicznych odnośnie stosowania mechanizmów partycypacji jakie oferuje im MLG UE. Jest to zagadnienie złożone a stopień ich wykorzystywania może być niekiedy wyraźnie zróżnicowany. Można bowiem wskazać przykłady ścieżek partycypacji, w których przeważają próby niepoprawnego ich stosowania. Jednym z nich mogą być skargi kierowane do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponad 70% wniosków od podmiotów z Polski leży poza jego kompetencją (i jest to stała tendencja). Podobnie jak skargi bezpośrednie (z art. 263 i 265 TFUE) kierowane do Sądu przez PNpb z Polski. Większość z nich była oddalana z powodu braku kompetencji podmiotu rozstrzygającego do zajęcia się sprawą. Dostrzec należy także, że tendencja wykorzystywania niektórych ścieżek partycypacji spada, bądź utrzymuje się na niskim poziomie. Na przestrzeni kolejnych lat po wprowadzeniu, spadła ilość komitetów rejestracyjnych ECI z udziałem PNpb z Polski. Z kolei frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Polsce utrzymuje się na stale niskim poziomie (ok. 25%). Z drugiej jednak strony można wskazać przykłady odwrotne, gdzie określone mechanizmy są wykorzystywane zasadniczo poprawnie i dostrzegalna jest utrzymująca się wysoka czy wręcz wzrostowa tendencja w zakresie ich stosowania. Z całą pewnością należy przywołać tu przykład wykorzystywania funduszy strukturalnych. Wskazać należy także rosnącą ilość podmiotów wpisywanych do Rejestru Służącego Przejrzystości (RSP) i podmiotów prowadzących lobbing wobec KE czy PE. Polska należy również niezmiennie do grona pięciu państw, z których kierowana jest największa ilość petycji w całej UE. Z badawczego punktu widzenia, szczególnie interesujące okazało się także odkrycie, że niekiedy można było dostrzec różne natężenie wykorzystywania tej samej metody partycypacji, w zależności od specyfiki tematu jakiego miał dotyczyć konkretny projekt. Tak było w przypadku uczestnictwa w konsultacjach prowadzonych przez KE.

Zestawienie tych wszystkich wyników, a także dokonywana na bieżąco szczegółowa analiza jakościowa, skłoniły do wyciągnięcia kilku zasadniczych wniosków natury praktycznej. Po pierwsze sama analiza przyczyn wystąpienia określonej tendencji powinna uwzględniać każdorazowo pozostałe warunki skutecznego stosowania mechanizmów partycypacji. Niekiedy to one (jak w przypadku ECI) mogą odgrywać decydującą rolę.

Jeżeli chodzi natomiast o analizę zachowań samych PNpb polskiego systemu politycznego należy stwierdzić, że przeprowadzone badanie wykazało, że nie jest prawdą, że są one obecnie wciąż niezdolne lub zbyt zacofane cywilizacyjnie by korzystać z mechanizmów partycypacji (rozumianych tu jako brak woli by partycypować). Stan podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego w tym względzie, bardzo często oceniany jest pod kątem korzystania z mechanizmów partycypacji rodzimego systemu. Tu jednakże znacząca rolę odgrywają rodzime regulacje i nastawienie polskich instytucji publicznych. Jeżeli PNpb uznają że dany mechanizm partycypacyjny MLG UE może wspomóc realizację ich indywidualnej potrzeby, stosunkowo szybko są w stanie przyswoić schemat jego funkcjonowania. Duże znaczenie ma tutaj wiarygodność podmiotu publicznego oraz przekonanie że uczestnictwo w procesie decyzyjnym może faktycznie przynieść efekty.

Poza tym, śledząc dokładny przekrój podmiotów korzystających z MPu udało się dostrzec, że w skali ogólnej najlepiej radzącymi sobie z przyswojeniem istoty i rozpoczęciem (poprawnego) wykorzystywania mechanizmów partycypacji z czynnikiem unijnym, są zazwyczaj duże podmioty biznesowe, (a także samorząd) dobrze wyposażone pod względem środków finansowych. Co ważne, mające też wyraźny interes własny (potrzebę), który zmusza je do poznania metod wywierania wpływu na kształt polityk publicznych mogących ich dotyczyć. Stąd poziom ich wiedzy mógł i musiał być wysoki. Do tej kategorii zaliczyć można także podmioty silnie powiązane (np. strukturalnie) z danym ośrodkiem partycypacji, jak np. europosłowie. W najmniejszym stopniu, w skali ogólnej, z przyswajaniem do zastosowania MPu radzą sobie małe podmioty biznesowe i pojedynczy obywatele. Analiza wykorzystywania poszczególnych mechanizmów była prowadzona w pewnych okresach czasu. Pozwoliło to obserwować zachodzące zmiany – ilościowe, ale także jakościowe odnośnie rodzaju podmiotów sięgających po dany MPu. Tam, gdzie ma to miejsce, zwiększanie zakresu podmiotów korzystających z danego MPu, następuje w pewien określony sposób. Najpierw stosują go podmioty, dla których znajomość danego mechanizmu jest „wiedzą pierwszej potrzeby” (warunkiem *sine qua non* dla ich sprawnego funkcjonowania), bądź są one bezpośrednio powiązane z daną *host institution*. Później, stopniowo zakres jego stosowania rozszerza się na podmioty mogące mieć pewnego rodzaju styczność (nawet w formie pośredniej – poprzez obserwacje, czy też różnego rodzaju doniesienia) z praktyką wykorzystywania takiego mechanizmu. Tak np. reprezentanci prawni gdy chodzi o bezpośrednie stosowanie orzeczeń TS w sądach, czy mniejsze podmioty biznesowe naśladujące sposób działania większych podmiotów. Dopiero na końcu wiedza o danym mechanizmie staje się „wiedzą powszechną” (wzór takiego zachowania może być

potraktowany jako ogólny schemat rozwoju tendencji wykorzystywania mechanizmów partycypacji). Szczegółowa analiza tendencji wykorzystywania poszczególnych mechanizmów pozwoliła także ustalić, że rozszerzanie się zakresu podmiotów stosujących dany MPu było sprawniejsze, kiedy mogły one stosunkowo szybko pozyskać informacje o korzyściach z partycypacji i stosunkowo łatwo je dla siebie dostrzec. Tak np. w przypadku pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych.

Można było zatem stwierdzić, że zwłaszcza w przypadku podmiotów niepublicznych polskiego systemu politycznego, wielokrotnie niezwykle ważna okazywała się wiedza (czy też jej brak) odnośnie istnienia, zakresu zastosowania, czy faktycznych korzyści jakie daje dana ścieżka partycypacji. A także możliwości nauczenia się stosowania danego mechanizmu.

Jest to o tyle istotne, albowiem biorąc pod uwagę ich ilość, różnorodność i korzyści jakie niesie ich stosowanie, mechanizmy partycypacji z czynnikiem unijnym mogłyby (a teoretycznie wręcz powinny) stanowić czynnik wpływający na zmianę struktury zachowań całego społeczeństwa. Stosowane na poważną (masową) skalę, zgodnie z potencjałem jaki w sobie zawierają, MPu mogłyby stanowić koło zamachowe wspierające rozwój postaw partycypacyjnych w polskim społeczeństwie. Mogłoby to przyczynić się do wykonania pewnego skoku cywilizacyjnego. Stwierdzić należy jednak, że obecnie jest to szansa niewykorzystana.

Co więcej, przeprowadzony proces badawczy pozwolił zauważyć, że w warunkach MLG UE niewielki rozwój poziomu partycypacji może przynieść więcej skutków niepożądanych, aniżeli tylko brak transformacji postaw polskiego społeczeństwa. W niektórych przypadkach może polegać to na opanowaniu określonych ścieżek wpływu przez wąskie grupy najlepiej przygotowanych uczestników i forsowania rozwiązań korzystnych tylko dla nich (np. dużych korporacji czy stowarzyszeń branżowych prowadzących intensywny lobbing wobec KE czy PE). Dodatkowo, przy braku szerokiego zrozumienia procesów decyzyjnych UE, niektóre przyjmowane rozstrzygnięcia mogą stać się przedmiotem manipulacji i tzw. „czarnego PR-u” tworzonego na potrzeby bieżącej gry politycznej, niekiedy wskazującego na wykluczający charakter procesów kształtowania polityk publicznych w wielopoziomowym systemie zarządzania w UE.

Tym bardziej uwidacznia się potrzeba zwiększania wiedzy odnośnie funkcjonowania procesów decyzyjnych UE. Patrząc przekrojowo, członkostwo w UE jest osiągnięciem cywilizacyjnym i trzeba dołożyć starań aby jak największa ilość PNpb polskiego systemu politycznego poczuła się pełnymi beneficjentami tego faktu. Możliwość zwiększonego uczestniczenia i wpływania na kształt polityk publicznych jest jedną z zasadniczych korzyści

tego stanu rzeczy. Stąd (to uwaga także do propagujących wiedzę o UE) należy przestać łączyć członkostwo w UE głównie z korzyściami finansowymi. Równie istotnym jest możliwość wzmocnienia pozycji jednostki w procesie decyzyjnym i zabezpieczenia własnych praw indywidualnych, niekiedy nawet w kontrze do władz własnego państwa.

W kontekście znaczenia ustrojowego, ale i przydatności w życiu codziennym, naturalnym wydaje się postulat by włączać naukę o UE do systemu kształcenia na stosunkowo wczesnych etapach. Wiedza o UE jest dziś nieodzownym elementem naszego sprawnego funkcjonowania w systemie politycznym. Im szybciej i więcej dowiemy się na ten temat, tym lepiej będziemy w stanie zrozumieć zachodzące wokół nas procesy i brać w nich udział. Uwzględniając jednak stan obecny i wynikające stąd potrzeby szerzenia informacji, koniecznym wydaje się równoczesne opracowywanie sposobów szerzenia wiedzy o UE na bieżąco. Biorąc pod uwagę wskazany schemat rozszerzania się wiedzy o mechanizmach partycypacji (uczenie się poprzez naśladowanie, uczenie się poprzez obserwację), upublicznianie materiałów dedykowanych właśnie pod kątem analizy procesów decyzyjnych, z wyraźnym wskazaniem, jakie korzyści może to przynieść podmiotom niepublicznym i jak praktycznie z tych możliwości korzystać, może być skutecznym narzędziem zwiększania poziomu partycypacji. Co więcej, z przeprowadzonego badania wynika także, iż najlepiej by realizowane było to za pomocą upubliczniania dobrych praktyk – poprzez wskazywanie konkretnych przykładów należytego zastosowania MPu i odniesionych korzyści. Trudno zakładać bowiem, że z powodu braku rozległej i ugruntowanej wiedzy o systemie politycznym UE, PNpb będą zainteresowane – będą utożsamiać swój interes indywidualny z tak abstrakcyjnymi pojęciami jak „poprawa sprawności funkcjonowania procesu decyzyjnego MLG UE” czy „społeczne korzyści z uczestnictwa w unijnym procesie decyzyjnym”. Może natomiast okazać się, że szansa na zabezpieczenie własnych interesów w obrębie kształtowania polityk publicznych (choćby poprzez przeciwstawienie się władzom publicznym swojego państwa) będzie takim bodźcem, który zainteresuje niechętne partycypacji podmioty do uczestnictwa, co w efekcie mogłoby poprawić sytuację także w kwestii rozwiązywania problemów w skali makro.

IV. Ocena wyników przeprowadzonego badania

Dokonując ewaluacji całego przeprowadzonego procesu badawczego można stwierdzić, że osiągnięto postawiony sobie cel naukowy badania. Udało bowiem się rozwiązać oba problemy badawcze. Po pierwsze powiodło się zidentyfikowanie dostępnych po wejściu do UE nowych mechanizmów partycypacji pozwalających wpływać na kształt

polityk publicznych w polskim systemie politycznym. Potwierdzona została pierwsza z hipotez badawczych stanowiąca, że wprost z istoty funkcjonowania wielopoziomowego zarządzania w UE wynikają nowe metody oraz techniki partycypacji umożliwiające wpływ na kształtowanie polityk publicznych obowiązujących w polskim systemie politycznym. W ramach badania, udało się także rozwiązać drugi ze zdefiniowanych problemów badawczych, tj. wskazać tendencje wykorzystywania pojedynczych mechanizmów partycypacji z czynnikiem unijnym. Okazało się, że są one bardzo zróżnicowane a zależą w dużym stopniu od poziomu natężenia zidentyfikowanych w trakcie procesu poznawczego warunków zachodzenia procesów partycypacyjnych. Przyjąć należy, że postawiona we wstępie hipoteza badawcza w tym zakresie także została zweryfikowana pozytywnie. Uzyskanie przedstawionych wyników było możliwe dzięki przyjęciu określonych założeń teoretycznych oraz doborze odpowiednich metod badawczych. Podjęte decyzje w tym zakresie okazały się właściwe dla założonego celu naukowego badania.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych (artystycznych).

Moje zainteresowania badawcze po uzyskaniu stopnia doktora koncentrują się na trzech powiązanych ze sobą obszarach dotyczących problematyki wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej.

Pierwszym z nich jest związek członkostwa Polski w Unii Europejskiej z rozwojem partycypacji publicznej. Znaczna część moich osiągnięć badawczych w tym względzie zawarta została w publikacji stanowiącej osiągnięcie naukowo-badawcze przedstawione w punkcie 4. Tym niemniej, część z moich badań wykraczała poza pole badawcze wspomnianego osiągnięcia. W tym zakresie znalazła się m.in. analiza mechanizmów partycypacji dostępnych w Polsce tak przed, jak i po akcesji, a także poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, jakie rozwiązania partycypacyjne instytucji UE mogłyby być zastosowane przez podmioty publiczne polskiego systemu politycznego (bez względu na udział w kształtowaniu polityk publicznych UE).

Efektom moich badań w tym zakresie było ustalenie, że istnieją w rodzimym systemie rozwiązania, które mogłyby skutecznie zwiększać uczestnictwo podmiotów niepublicznych (jak inicjatywa obywatelska). Często jednak przeszkodą w ich stosowaniu jest nastawienie podmiotów publicznych. Dodatkowo, pewne zachowania instytucji UE jak wspieranie

lobbingu czy szerokie wykorzystywanie pogłębionych konsultacji społecznych (m.in. poprzez rozbudowane platformy internetowe) mogłyby być z powodzeniem stosowane przez instytucje publiczne państw członkowskich. W związku z prowadzeniem badań w tym obszarze w 2012 roku byłem kierownikiem zakończonego grantu badawczego UMK nr 1358-PSM nt.: *Wielopoziomowy system podejmowania decyzji politycznych w Unii Europejskiej a zjawisko partycypacji publicznej w krajach członkowskich*. Jego realizacja potwierdziła założenie, że doświadczenia instytucji UE na polu partycypacji mogą stanowić wartościowy materiał nadający się do wdrożenia, także w systemie politycznym RP. Do moich najważniejszych publikacji naukowych z tego obszaru zaliczyć należy:

Radosław Potorski, Daniel Urbański, *Stosowane formy partycypacji wertykalnej w Polsce. Nowy kierunek rozwoju procesów podejmowania decyzji publicznych w obrębie rodzimego systemu politycznego?* [w:] Danuta Plecka (red.), *Administracja publiczna w projektach politycznych*, Toruń 2014, s. 190-207

Radosław Potorski, *Rzecz o bestiach, zgromadzeniach i publicznej partycypacji. Czyli o społecznym wymiarze orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego w analizie na wybranych przykładach*, [w:] „Kultura i Edukacja” 3(113) / 2016, s. 86-104

Radosław Potorski, *Social mandate for Polish legislative and executive power central organs in the face of challenges that await the EU. The question of for participation*, [w:] *The Copernicus Journal of Political Studies*” 1 / 2016, s. 17-40

Radosław Potorski, *Próby wywierania wpływu na wprowadzanie zmian w prawie zamówień publicznych. Możliwości adaptacji mechanizmów lobbingu funkcjonujących w UE w kontekście procesów kreowania polityk publicznych w Polsce*, [w:] Henryk Nowicki, Paweł Nowicki (red.), *Prawo zamówień publicznych. Stan obecny i kierunki zmian*, Wrocław 2015, s. 45-59

Radosław Potorski, Rafał Willa, *Analiza krytyczna mechanizmów konsultacji on-line Komisji Europejskiej oraz europejskiej inicjatywy obywatelskiej a propozycje na rzecz zwiększania partycypacji publicznej w Polsce*, [w:] „Przegląd Zachodni” 2(367) / 2018, s. 245-255

Poza tym w 2014 roku w ramach prac wdrożeniowych uzyskiwanych wyników badań opracowałem program szkoleniowy „Aktywne obywatelstwo europejskie” dla Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Bydgoszczy (przy Wyższej Szkole Gospodarki) mającego mieć zastosowanie wobec studentów oraz młodzieży gimnazjalnej i licealnej (aplikacja w trakcie roku nauczania 2014/15).

Drugi obszar moich badań dotyczących wielopoziomowego zarządzania w Unii Europejskiej skupiony jest na ewolucji ustroju Unii ze szczególnym uwzględnieniem pozycji Polski jako członka UE. Moje zainteresowania koncentrują się tu na analizie ewolucji UE jako organizacji międzynarodowej, zmianie postrzegania systemu politycznego państwa na przełomie XX i XXI wieku w związku z członkostwem w UE, problematyce suwerenności i ewolucji jej rozumienia. Tu szczególne miejsce w moich badaniach zajmuje analiza pozycji i znaczenia Trybunału Sprawiedliwości, tak dla funkcjonowania całej UE, jak i Polski.

Prowadzone w tym obszarze badania pozwoliły zaobserwować, że z uwagi na poziom zaawansowania strukturalnego UE jako organizacji międzynarodowej ewolucji musiał ulec paradygmat suwerenności w państwach członkowskich. Efektem moich badań jest również wykazanie, że w trakcie procesu integracji diametralnej zmianie uległa pozycja ustrojowa Trybunału Sprawiedliwości i obecnie jego funkcjonowanie zbliżone jest do tego, jakie dotyczy sądów systemu *common law*. Zależność ta ma zastosowanie także w odniesieniu do podmiotów i trybów funkcjonowania systemu RP. W związku z prowadzeniem badań w tym obszarze w 2011 roku byłem kierownikiem zrealizowanego grantu badawczego UMK nr 472-PSM nt.: *Udział orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości w polskim systemie politycznym a problem aktywizacji społecznej*.

Z moich ważniejszych publikacji w tym zakresie wskazać można:

Radosław Potorski, *Evolution of an Approach to the Problem of Relations which Public Authority May Enter as a Condition for EU Membership*, [w:] „*The Copernicus Journal of Political Studies*” 1 / 2012, s. 92-107

Radosław Potorski, *Zjawisko deficytu demokratyczności w Unii Europejskiej a reformy Traktatu z Lizbony*, [w:] „*Historia i Polityka*” 5(12) / 2011, s. 140-155

Radosław Potorski, *Proceduralne aspekty relacji Komisja Europejska – Polska w świetle uwag odnoszących się do poszanowania praworządności*, [w:] J. Barcz, S. Domaradzki, R. Kuligowski, M. Szewczyk, E. Szklarczyk-Amati (red.) *Polska w Unii Europejskiej. Nowe wyzwania*, Wydawca: Przedstawicielstwo KE w Polsce: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Warszawa 2018, s. 149-162

Radosław Potorski, Rafał Willa, *Poland's Foreign Policy towards the European Union 2015-2017: A Hard Cooperation Model or a Collision Course*, [w:] „*Atheneum. Polish Political Science Studies*” 60 / 2018, s. 163-181

Jan Wiktor Tkaczyński, Radosław Potorski, Rafał Willa, *Unia Europejska. Wybrane aspekty ustrojowe*, Wyd. TNOiK, Toruń 2007, s. 1-226

a w zakresie pozycji ustrojowej Trybunału Sprawiedliwości:

Radosław Potorski, *Mechanizm judycyzacji polityki Unii Europejskiej a zjawisko partycypacji publicznej w Polsce*, [w:] „Przegląd Europejski” 1(43) / 2017, s. 42-69

Radosław Potorski, *Social Dimension of the Judicature of the Court of Justice . Analysis on the Basis of Judgment in the Stehceempt Case (C-277/14)*, [w:] „Kultura i Edukacja” 4(114) / 2016, s. 187-199

Radosław Potorski, *The Contribution of the European Union's Jurisdictional Policy to the Functioning of the Polish Political System*, [w:] „Atheneum. Polish Political Science Studies” 30 / 2011, s. 104-119

Radosław Potorski, *Wpływ orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości na system polityczny Polski jako kraju członkowskiego Unii Europejskiej*, [w:] Jacek Knopek (red.), *Unia Europejska jako współczesny aktor stosunków międzynarodowych*, Toruń 2009, s. 113-128

Z kolei w ramach prac wdrożeniowych uzyskiwanych wyników badań w tym obszarze w 2014 roku opracowałem program szkoleniowy „Unia Europejska – reżyser czy aktor na światowej scenie” na zlecenie Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Bydgoszczy (przy Wyższej Szkole Gospodarki) mającego mieć zastosowanie wobec studentów oraz młodzieży gimnazjalnej i licealnej (aplikacja w trakcie roku nauczania 2014/15). Przygotowałem także analizę dla Biura Analiz Sejmowych, która znalazła się w formie publikacji jako: Radosław Potorski, *Oddziaływanie Trybunału Sprawiedliwości UE na polski system prawny*, [w:] „Biuro Analiz Sejmowych – Infos” 19(89)/2010, s. 1-4. Poza tym pełniąc funkcję społecznego doradcy przewodniczącej sejmowej komisji ds. UE w latach 2012–2015, przygotowywałem bieżące analizy i komentarze do procedowanych spraw związanych z funkcjonowaniem Polski w UE.

Trzecim obszarem moich badań jest bezpieczeństwo wewnętrzne państwa we współczesnym świecie. Moje zainteresowania badawcze skupiają się w tym względzie na problematyce definiowania bezpieczeństwa wewnętrznego jak i wskazywaniu dla niego nowych zagrożeń oraz środków służących jego zapewnianiu. Prowadzone przeze mnie badania dotyczą zwłaszcza kwestii bezpieczeństwa wewnętrznego państw w przypadku przynależności do struktur UE.

Podjęte prace badawcze potwierdziły, że z uwagi na różnicowanie rodzajów zagrożeń dla współczesnego państwa (jak terroryzm, zorganizowana przestępczość, niepokoje polityczne czy kryzysy ekonomiczne) na problematykę zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego patrzeć należy w sposób wielowymiarowy. Postrzeganie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego nie może być ograniczone tylko do takich aspektów jak

współpraca policyjna i sądowa. Uwzględnione muszą być także czynniki wpływające na bezpieczeństwo w wymiarze politycznym czy gospodarczym. W związku z prowadzeniem badań w tym zakresie w 2013 zrealizowałem grant badawczy UMK nr 1669-PSM nt.: *Kreowanie polityk publicznych państwa członkowskiego w ramach wielopoziomowego systemu zarządzania w Unii Europejskiej. Analiza ze szczególnym uwzględnieniem problematyki bezpieczeństwa wewnętrznego Polski po akcesji.*

Wyniki moich badań w tym obszarze znalazły się między innymi w następujących publikacjach:

Radosław Potorski, *Europejski nakaz aresztowania i jego implementacja w wybranych krajach Unii Europejskiej*, [w:] Radosław Potorski (red.), *Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych w Unii Europejskiej. Geneza, struktury, działania*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2011, s. 175-201

Karolina Gawron, Radosław Potorski, *Geneza i rozwój Europejskiego Urzędu Policji – Europolu*, [w:] Radosław Potorski (red.), *Współpraca policyjna i sądowa ... op.cit.*, s. 65-89

Piotr Milik, Radosław Potorski, *Działania Unii Europejskiej w zakresie zwalczania cyberprzestępczości*, [w:] Radosław Potorski (red.), *Współpraca policyjna i sądowa ... op.cit.*, s. 159-173

Radosław Potorski, *Pakt fiskalny. Problem, czy rozwiązanie? Analiza w świetle mechanizmów służących zapewnieniu stabilności w strefie euro*, [w:] „*Analizy natolińskie*” 4(56) / 2012, s. 1-60

Radosław Potorski, *Crises as Factors Motivating Changes in Creating Public Policy in the European Communities / European Union*, [w:] *The Copernicus Journal of Political Studies*” 2(6) / 2014, s. 50-71

6. Inne osiągnięcia.

a) zagraniczne wyjazdy naukowe:

We wrześniu 2010 uczestniczyłem w wizycie studyjnej w instytucjach Unii Europejskiej (Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej) w Brukseli organizowanym przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce.

W roku 2011 pozyskałem środki z Parlamentu Europejskiego i zorganizowałem wyjazd naukowy dla grupy pracowników i studentów Wydziału Politologii i Studiów

Międzynarodowych UMK do Brukseli. W ramach projektu nastąpiła seria spotkań i obserwacji w Parlamencie Europejskim, Komisji Europejskiej oraz Przedstawicielstwie Województwa Pomorskiego.

W styczniu 2013 oraz czerwcu 2015 uczestniczyłem w pobytach studyjnych w Parlamencie Europejskim oraz Komisji Europejskiej w Brukseli. Instytucją delegującą było Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce. W ich trakcie brałem udział w pracach poszczególnych podmiotów, spotkaniach i warsztatach przybliżających praktyczne aspekty procesów decyzyjnych instytucji unijnych.

b) działalność ekspercka:

Od 2009 jestem członkiem grupy eksperckiej TEAM EUROPE przy Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce.

W latach 2012-2015 pełniłem funkcję społecznego doradcy przewodniczącej Komisji do Spraw Unii Europejskiej Sejmu RP.

c) aktywność organizacyjna i pełnione funkcje:

W latach 2011-2012 pełniłem funkcję kierownika studiów podyplomowych w zakresie zarządzania finansami publicznymi organizowanych przez Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK. Do moich obowiązków należało ustalenie programu studiów, zarządzanie zasobami ludzkimi odpowiedzialnymi za jego realizowanie oraz nadzór nad rozliczeniem finansowym całego projektu.

Od 2016 roku jestem członkiem Wydziałowej Komisji Prawnej (WPiSM UMK). Do moich obowiązków należy analiza prawna aktów prawnych mających wpływ na funkcjonowanie Wydziału, a także przygotowywanie opinii w pojedynczych sprawach dotyczących procedur wiążących Uniwersytet bądź Wydział.

Także od 2016 roku jestem członkiem Uniwersyteckiej Komisji Odwoławczej ds. Postępowań Dyscyplinarnych dla Pracowników UMK.

Od 2006 roku odpowiadam za nadzór i organizację praktyk zawodowych dla studentów Instytutu Politologii a obecnie kierunku politologia Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK.

W związku z zatrudnieniem na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika pełniłem też różnorakie funkcje o charakterze okresowym. W latach 2007 oraz w 2008-2009 byłem członkiem komisji rekrutacyjnych, odpowiednio na studia zaoczne pierwszego i drugiego stopnia dla Wydziału Humanistycznego UMK oraz na studia doktoranckie dla Wydziału

Humanistycznego UMK. Byłem także członkiem (w charakterze wysłannika Uniwersytetu) w komisji maturalnej na egzaminy pisemne z historii oraz języka polskiego (2007) oraz wiedzy o społeczeństwie (2015). W latach 2013 oraz 2015 pełniłem funkcję członka komisji podczas Konkursu Debat Oxfordzkich organizowanych przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika. Byłem także zaangażowany w organizację kilkunastu konferencji i seminariów o zasięgu krajowym i międzynarodowym, w tym konferencję *Wymiar samorządowy integracji Polski z Unią Europejską* zorganizowanej przez UMK oraz Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce w dniu 31 marca 2014, czy seminarium prof. Marii Eugenie Lopez Jacoiste – wicedziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Navarry: *European Union policy at the beginning of the XXI century* jako części projektu „Dysputy Navarryjskie” przeprowadzonego w dniu 9 grudnia 2009 na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK.

Od 2012 roku pełnię funkcję członka zespołu redakcyjnego w czasopiśmie *Copernicus Journal of Political Studies* a od 2018 w czasopiśmie naukowym *Przegląd Europejski*.

W okresie 2014-2015 pełniłem funkcję członka Sądu Koleżeńskiego w ramach struktur centralnych Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich (PTSE). Jestem także nieprzerwanie członkiem PTSE oraz Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

d) osiągnięcia dydaktyczne:

Moja działalność dydaktyczna związana jest z prowadzonymi badaniami. Wśród realizowanych przeze mnie przedmiotów na kierunkach politologia, bezpieczeństwo wewnętrzne i stosunki międzynarodowe wymienić należy zajęcia: Integracja europejska, Prawo Unii Europejskiej, Sytuacja Polski w UE – analiza szans i zagrożeń, Wstęp do nauki o państwie i prawie, Bezpieczeństwo porządku prawnego w Polsce, Partycypacja publiczna jako element bezpieczeństwa politycznego państwa demokratycznego, a także Metody badania bezpieczeństwa wewnętrznego. Jestem promotorem 58 prac licencjackich i magisterskich oraz recenzentem blisko 80 prac dyplomowych. Jestem także promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim mgr. Daniela Urbańskiego na WPiSM UMK.

e) aktywność popularyzatorska:

W ramach działań organizowanych przez Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Bydgoszczy oraz Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct mających popularyzujących wiedzę o UE przeprowadziłem w 2014 roku szkolenie nt. *Aktywne obywatelstwo w Unii Europejskiej* oraz szkolenie nt. *Unia Europejska jako aktor polityki międzynarodowej*.

W 2012 roku w ramach zajęć Uniwersytetu III Wieku przeprowadziłem zajęcia: *Suwerenność Polski po wejściu do Unii Europejskiej*, wygłoszone 21 listopada w Gdańskiej Akademii Seniora oraz Społecznym Ośrodku Kultury „Stokrotka” w Świeciu w dniu 22 listopada. Zajęcia były organizowane przy współudziale Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce.

W dniach 25-26 marca 2009 współprowadziłem warsztaty na temat spraw rozpoznawanych przez Sąd Pierwszej Instancji oraz Europejski Trybunał Sprawiedliwości w Luksemburgu podczas konferencji *Karta Praw Podstawowych – nowa idea praw człowieka?* zorganizowanej przez Helsińską Fundację Praw Człowieka oraz Instytut Politologii Wydziału Humanistycznego UMK.

Przeprowadziłem także seminarium robocze: *Powstanie i budowa Karty Praw Podstawowych* w dniu 26 maja 2009 oraz współprowadziłem w dniu 7 czerwca 2009 warsztaty dotyczących orzecznictwa Europejskiego Trybunał Sprawiedliwości w zakresie ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej w Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w Warszawie.

